

Prasības vispārējās izglītības iestādēm, lai to īstenotajās izglītības programmās uzņemtu izglītojamos ar speciālām vajadzībām

Ministru kabineta 19.11.2019. noteikumi Nr. 556 / LV, 240, 28.11.2019.

Attēlotā redakcija: 01.09.2020. - ...

1. pielikums
Ministru kabineta
2019. gada 19. novembra
noteikumiem Nr. 556

Atbalsta pasākumi izglītojamiem ar speciālām vajadzībām vispārējās izglītības programmas apguvē*

Izglītojamo attīstības traucējumu veids	Mācību procesa organizācijas principi (laika plānojums mācību stundās, metodes, pārbaudes darbu sistēma u. c.)	Papildus individualizēti atbalsta pasākumi mācību satura apguvei/pedagoģiskā intervence (ārpus mācību stundām)	Mācību un tehniskie līdzekļi mācību vides nodrošināšanai (mācību materiāli, tehnoloģijas, mācību aprīkojums, telpu iekārtojums u. c.)	Nepieciešamais atbalsta personāls
1. Atbalsta pasākumi izglītojamiem ar redzes traucējumiem				
Neredzīgi izglītojamie Vājredzīgi izglītojamie	1. Pagarināts darba izpildes laiks – līdz 100 % no kopējā darba laika. 2. Pārbaudes darbos palielināts starpbrīžu skaits (ja nepieciešams). 3. Pārbaudes darbos un eksāmenos, veicot liela apjoma uzdevumus, atļauts lasīt priekšā uzdevuma nosacījumus	Neredzīgiem izglītojamiem: 1. Papildu nodarbības speciālā pedagoga vai speciālās izglītības skolotāja vadībā, kurš specializējies darbam ar izglītojamiem ar redzes traucējumiem (orientēšanās un mobilitāte, Braila raksta apguve, taktīlās grafikas lasīšana, sadzīves un sociālo iemaņu veidošana). Vājredzīgiem izglītojamiem: 1. Papildu nodarbības speciālā pedagoga vai speciālās izglītības skolotāja vadībā, kurš specializējies darbam ar izglītojamiem ar redzes traucējumiem, redzes uztveres attīstīšanai un funkcionālās redzes stimulēšanai atbilstoši nepieciešamībai	Neredzīgiem izglītojamiem: 1. Mācību līdzekļi Braila rakstā un taktīlās grafikas uzskates līdzekļi atbilstoši izglītības programmai. 2. Braila rakstāmašīnas, Braila papīrs (160 g). 3. Audioieraksti un tehniskie līdzekļi, lai nodrošinātu iespēju noklausīties lielāka apjoma tekstus. 4. Baltais spieķis. 5. Specializētas datorprogrammas neredzīgajiem lietotājiem (IT, komunikācijas, orientēšanās). 6. Braila displejs. 7. Tiflotehnika neredzīgiem lietotājiem atbilstoši nepieciešamībai (mērinstrumenti ar skaņas funkciju, krāsu noteicējs, mājsaimniecības aprīkojums ar skaņas funkciju u. tml.).	1. Speciālais pedagogs darbā ar vājredzīgiem un neredzīgiem izglītojamiem. 2. Kvalificēts pedagogs vai pedagoga palīgs, kas pārzina Braila rakstu, orientēšanās un mobilitātes, sociālo un sadzīves iemaņu veidošanas metodiku

8. Atbilstošs izglītības iestādes iekārtojums – vides objektu noformējums Braila rakstā (piemēram, plāksnītes pie durvīm, informatīvi paziņojumi Braila rakstā, skaņas signāli pie svarīgākajām telpām, reljefas vadlīnijas grīdā iekštelpās un ar atšķirīgu reljefu struktūru – ārējā vidē).

Vājredzīgiem izglītojamiem:

1. Mācību līdzekļi palielinātā rakstā un individuāli pielāgoti uzskates līdzekļi atbilstoši izglītības programmai (pastiprināta iespieduma līnijas, rūtiņas).
2. Darba vietas izvēle un apgaismojuma nodrošināšana atbilstoši redzes funkcionālajam stāvoklim.
3. Audioieraksti un tehniskie līdzekļi, lai nodrošinātu iespēju noklausīties lielāka apjoma tekstus.
4. Specializētas datorprogrammas vājredzīgiem lietotājiem (IT, komunikācijas).
5. Tiflotehnika vājredzīgiem lietotājiem atbilstoši nepieciešamībai (mērinstrumenti ar skaņas funkciju, krāsu noteicējs, mājsaimniecības aprīkojums ar skaņas funkciju u. tml.).
6. Palielinošās ierīces (lasāmie aparāti, lupas).
7. Atbilstošs izglītības iestādes iekārtojums – vides objektu kontrastējošs noformējums, kontrastējošas vadlīnijas grīdā iekštelpās un ar atšķirīgu reljefu struktūru – ārējā vidē, elektroslēdžu un kontaktligzdu vietu kontrastains apzīmējums, kāpņu pirmā un pēdējā pakāpiena krāsojums dzeltenā krāsā, durvju aplodu krāsojums kontrastaini atšķirīgs no

			sienu krāsojuma, kontrastējošs marķējums uz stikla durvīm	
2. Atbalsta pasākumi izglītojamiem ar dzirdes traucējumiem				
Nedzirdīgi izglītojamie ar kohleāriem implantiem vai dzirdes aparātiem bez dinamiskas verbālās valodas attīstībā. Vājdzirdīgi izglītojamie ar kohleāriem implantiem vai dzirdes aparātiem bez pietiekamas dinamiskas verbālās valodas attīstībā	<ol style="list-style-type: none"> 1. Burtisks uzdevumu nosacījumu tulkojums zīmju valodā. 2. Pedagogam atļauts uzdevumu nosacījumus izskaidrot mutiski un/vai zīmju valodā. 3. Pārbaudes darbos atbrīvot no klausīšanās daļas. 4. Uzdevumu nosacījumu un teksta papildu atkārtošana. 5. Mutvārdu uzdevumos atļauts izmantot zīmju valodu. 6. Izglītojamā mutvārdu atbildes aizstāšana ar rakstisku atbildi. 7. Pagarināts darba izpildes laiks – līdz 100 % no kopējā darba laika. 8. Iespēja izmantot atgādnes 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Individuālas nodarbības speciālā pedagoga vai speciālās izglītības skolotāja, kurš specializējies darbam ar izglītojamiem, kuriem ir dzirdes traucējumi, vadībā. 2. Subtitru vai zīmju valodas nodrošinājums ārpusstundu pasākumos. 3. Priekšmetu, telpu, objektu nosaukumu izvietošana vidē, kurā uzturas izglītojamais ar dzirdes traucējumiem 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Metodiskie materiāli skaņu artikulācijas apguvei un skaņu automatizēšanai. 2. Mācību grāmatas un mācību līdzekļi atbilstoši speciālās izglītības programmai. 3. Teksti vieglajā valodā, vizuālie uzskates materiāli, alternatīvās komunikācijas datorprogrammas. 4. Videoieraksti. 5. Datorprogrammas izrunas mācīšanai, valodas veidošanai un dzirdes uztveres attīstīšanai. 6. Datorprogramma "Runas atpazīnējs". 7. FM sistēmas. 8. Vizuālais starpbrīža zvans. 9. Spoguļi individuālām nodarbībām. 10. Indukcijas cilpa zālē. 11. Skaņas izolācija individuālā darba kabinetos. 12. Solu izvietojums U formā. 13. Dienesta viesnīcā vizuālās ugunsgrēka signalizācijas sistēmas, ugunsdrauksmes vibroelementi (kas paliekami zem matrača, spilvena) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pedagoga palīgs, kurš zina zīmju valodu un pārzina mācību darba metodiku ar izglītojamiem ar dzirdes traucējumiem. 2. Speciālais pedagogs darbam ar nedzirdīgiem un vājdzirdīgiem izglītojamiem vai audiologopēds (individuālam darbam dzirdes uztveres attīstīšanai un izrunas veidošanai)
Vājdzirdīgi izglītojamie ar kohleāriem implantiem vai dzirdes aparātiem ar pietiekamu dinamiku verbālās valodas attīstībā	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nodrošināta uzdevumu nosacījumu un teksta papildu atkārtošana. 2. Mutvārdu runas attīstību stimulējošu metožu un paņēmienu izmantošana. 3. Mutvārdu atbildes aizstāšana ar rakstisku atbildi. 4. Pagarināts darba izpildes laiks līdz 100 % no kopējā darba laika. 5. Pārbaudes darbos var atbrīvot no klausīšanās daļas. 6. Klausīšanās procesā pauzes starp uzdevumu nosacījumiem vismaz 100 % garākas. 7. Iespēja ierakstu 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Individuālas nodarbības speciālā pedagoga vai speciālās izglītības skolotāja vadībā, kurš specializējies darbam ar izglītojamiem ar dzirdes traucējumiem 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Metodiskie materiāli skaņu artikulācijas apguvei un automatizēšanai. 2. Mācību grāmatas un mācību līdzekļi atbilstoši speciālās izglītības programmai. 3. Teksti vieglajā valodā, vizuālie uzskates materiāli, alternatīvās komunikācijas datorprogrammas. 4. Audioieraksti un videoieraksti. 5. Datorprogrammas izrunas mācīšanai, valodas veidošanai un dzirdes uztveres attīstīšanai. 6. FM sistēmas. 7. Indukcijas cilpa. 8. Skaņas izolācija individuālā darba 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pedagoga palīgs, kurš pārzina mācību darba metodiku ar izglītojamiem ar dzirdes traucējumiem. 2. Speciālais pedagogs darbam ar nedzirdīgiem un vājdzirdīgiem izglītojamiem, logopēds vai audiologopēds (individuālam darbam dzirdes uztveres attīstīšanai un izrunas veidošanai)

	<p>pilnā apjomā klausīties divas reizes.</p> <p>8. Iespēja izmantot atgādnēs</p>		<p>kabinetā (nav nepieciešama, ja ir FM sistēma vai cilpa).</p> <p>9. Solu izvietojums U formā</p>	
3. Atbalsta pasākumi izglītojamiem ar fiziskās attīstības traucējumiem				
<p>Izglītojamie ar fiziskās attīstības traucējumiem</p>	<p>1. Rakstiska darba aizstāšana ar mutiskām atbildēm, kuras tiek fiksētas audioierakstā, ja izglītojamais fiziskās attīstības traucējumu dēļ nevar izmantot rakstāmriku.</p> <p>2. Pagarināts darba izpildes laiks.</p> <p>3. Palielināts starpbrīžu skaits.</p> <p>4. Garākas atpūtas pauzes.</p> <p>5. Iespēja aizstāt mutvārdu atbildi ar rakstisku/zīmējumu (ja nav iespējams demonstrēt runātprasmi)</p>		<p>1. Inženiertehniskā piemērotība – uzbrauktuves, lifti, pielāgotas durvis, tualetes, dušas telpas izglītojamiem invalīdu ratiņos.</p> <p>2. Individuāli pielāgoti mācību krēsli, galdi, pretslīdes paliktnis uz darba galda.</p> <p>3. Palīgierīces un speciāli rakstāmpiederumi.</p> <p>4. Datora izmantošana bez teksta redaktora iespējām rakstiskas atbildes sniegšanai.</p> <p>5. Speciāli rīki izglītojamā ēdināšanai</p>	<p>1. Skolotāja palīgs vai asistents (ar Veselības un darbības ekspertīzes ārstu valsts komisijas atzinumu).</p> <p>2. Psihologs</p>
4. Atbalsta pasākumi izglītojamiem ar valodas traucējumiem				
<p>Izglītojamie ar valodas traucējumiem</p>	<p>1. Speciālu treniņu nodrošināšana skaņas atpazīšanai un apgūto skaņu nostiprināšanai.</p> <p>2. Iespēja aizstāt mutvārdu atbildi ar rakstisku (ja nav iespējams demonstrēt runātprasmi).</p> <p>3. Iespēja izmantot atgādnēs.</p> <p>4. Verbālās informācijas papildināšana ar vizuālo informāciju.</p> <p>5. Pagarināts darba izpildes laiks – līdz 30 % no kopējā darba laika</p>	<p>1. Individuālas nodarbības.</p> <p>2. Logopēdiskās nodarbības</p>	<p>1. Dators, t. sk. personīgā ierīce, ar programmnodrošinājumu, t. sk. teksta labošanas rīkiem un balss sintezatoru.</p> <p>2. Mācību un metodiskie materiāli logopēdijas nodarbībām</p>	<p>Logopēds</p>
5. Atbalsta pasākumi izglītojamiem ar mācīšanās traucējumiem (jauktiem attīstības traucējumiem)				
<p>Izglītojamie ar: 1) mācīšanās traucējumiem; 2) jauktiem attīstības traucējumiem pirmsskolas izglītības posmā</p>	<p>1. Iespēja izmantot atgādnēs.</p> <p>2. Pagarināts darba izpildes laiks – līdz 30 % no kopējā darba laika.</p> <p>3. Iespēja izmantot palīglīdzekļus, kuri uzlabo teksta uztveri.</p> <p>4. Iespēja pedagogam lasīt priekšā uzdevuma nosacījumu, iekrāsot galvenos (atslēgas) vārdus lasāmajā tekstā.</p> <p>5. Iespēja verbālo informāciju papildināt ar vizuālo informāciju.</p>	<p>Nodarbības pie logopēda un speciālā pedagoga</p>	<p>1. Digitālie mācību līdzekļi – audio mācību grāmatas un audio daiļliteratūra.</p> <p>2. Dators, t. sk. personīgā ierīce, ar programmnodrošinājumu, t. sk. teksta labošanas rīkiem un balss sintezatoru</p>	<p>1. Speciālais pedagogs.</p> <p>2. Skolotājs logopēds</p>

	6. Samazināt darba apjomu			
6. Atbalsta pasākumi izglītojamiem ar garīgās veselības traucējumiem				
Izglītojamie ar garīgās veselības traucējumiem	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izmantot atgādnēs (vizuālas, verbālas, taktīlas) darba organizēšanai. 2. Ieviesti un konsekventi uzturēti skaidri zināmi kārtības noteikumi. 3. Samazināt vienlaikus doto instrukciju skaitu. 4. Verbālo informāciju papildināt ar vizuālo informāciju (u. c. maņu veidiem). Vizuāls atbalsts (individuāli vizuāli dienas un/vai stundu plāni utt.). 5. Pagarināts darba izpildes laiks – līdz 30 % no kopējā darba laika. 6. Palielināts starpbrīžu skaits. Iekļaut dinamiskās pauzes. 7. Izstrādāt individuālo uzvedības korekcijas plānu, nodrošinot uzraudzību mācību stundās un ārpus tām. Individuāla pieeja mācību slodzes pielāgošanai 	Psihologa konsultācijas	<ol style="list-style-type: none"> 1. Darba vietas iekārtošana, iespējami samazinot apkārtējos stimulus, kas varētu novērst uzmanību. 2. Iekārtota relaksācijas vieta. 3. Vizuāls atbalsts izglītības iestādes telpās 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Psihologs. 2. Pedagoģa palīgs
7. Atbalsta pasākumi izglītojamiem ar garīgās attīstības traucējumiem				
Izglītojamie ar garīgās attīstības traucējumiem	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izmantot atgādnēs (vizuālas, verbālas, taktīlas) mācību darbā. 2. Samazināt vienlaikus doto instrukciju skaitu. 3. Verbālo informāciju papildināt ar vizuālo informāciju (u. c. maņu veidiem), vizuāls atbalsts (individuāli vizuāli dienas un/vai stundu plāni utt.). 4. Iespēja atsevišķas mācību tēmas apgūt individuāli speciālā pedagoģa vadībā. 5. Praktiskā darbība un tūlītēja iemācītā lietošana 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Mācību līdzekļi atbilstoši speciālās izglītības programmai. 2. Mācību materiāli vieglajā valodā. 3. Uzdevumi individuāli modificēti atbilstoši izglītojamā attīstības līmenim. 4. Dators ar standarta programmatūru un komunikācijas atbalsta programmu, alternatīvie komunikācijas līdzekļi. 5. Planšetdatori individuālajam darbam 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Speciālais pedagoģs (speciālās izglītības skolotājs). 2. Skolotāja palīgs. 3. Skolotājs logopēds
8. Atbalsta pasākumi izglītojamiem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem				
Izglītojamie ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izmantot atgādnēs (vizuālas, verbālas, taktīlas) mācību darbā. 2. Verbālo informāciju papildināt ar vizuālo informāciju (u. c. maņu 	Pedagoģa palīga (speciālās izglītības skolotājs vai speciālais pedagoģs) individuāls atbalsts ārpus mācību stundām	<ol style="list-style-type: none"> 1. Attīstības līmenim atbilstoši mācību materiāli. 2. Individuāli modificēti mācību materiāli atbilstoši izglītojamā 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pedagoģa palīgs vai speciālais pedagoģs (speciālās izglītības skolotājs). 2. Skolotāja palīgs. 3. Skolotājs

traucejumiem	veidiem), vizuāls atbalsts (individuāli vizuāli dienas un/vai stundu plāni utt.). 3. Iespēja atsevišķas mācību tēmas apgūt individuāli speciālā pedagoga/pedagoga palīga vadībā. 4. Maksimāla iesaistīšanās praktiskās aktivitātēs, pašaprūpes iemaņu pilnveidošana	attīstības līmenim un spējām. 3. Alternatīvās komunikācijas līdzekļi. 4. Planšetdatori individuālajam darbam. 5. Dators ar standarta programmatūru un komunikācijas atbalsta programmu. 6. Palīglīdzekļi sensoro problēmu mazināšanai. 7. Speciāli iekārtota darba vieta atbilstoši izglītojamā vajadzībām	logopēds
--------------	---	---	----------

Piezīme. * Atbalsta pasākumus pirmsskolas izglītības iestāžu izglītojamiem, kuriem nav pedagoģiski medicīniskās komisijas atzinuma, izvērtē izglītības iestāde un izvēlas tos, kas atbilst izglītojamā vecumposmam un speciālajām vajadzībām.

Izglītības un zinātnes ministre *I. Šuplinska*